

IZHAJA VSAK DAN

Trst ob nedeljah in praznikih ob 5., ob ponedeljkih ob 2. zjutraj. Posredniški štev. se prodajajo po 3 nvd. (6 stot.) v mnogih posredniških v Trstu in okolici, Gorici, Kranju, St. Petru, Postojni, Sežani, Nabrežini, Sv. Luciji, Tolminu, Ajdovščini, Dornbergu itd. Zastarele štev. po 5 nvd. (10 stot.). OGLASI SE RAČUNAJO NA MILIMETRE v širini 1 kolone. OENE: Trgovinski in obrtni oglasi po 8 st. mm, umartice, zahvale, poslanice, oglasi denarnih zavodov po 20 st. mm. Za oglase v takšni lista do 5 vrst 20 K, vrsta vsakega vrsta K 2. Mali oglasi po 4 stot. beseda, najmanjši pa 40 stot. Oglase sprejema Inzeratni oddelček uprave „Edinosti“. — Plačnje se izključno le upravi „Edinosti“. — Plačljive in stojišive v Trstu.

EDINOST

Glasilo političnega društva „Edinost“ za Primorake.

V edinosti je moč!

NAROČNINA ZNAŠA

za celo leto 24 K, pol leta 12 K, 3 mesece 6 K; za naročbe brez dopolnilne naročnine, se uprava ne odira. Naročnina na nedeljsko izdajo „EDINOSTI“ stane: za celo leto Kren 5-28, za pol leta Kren 3-60. Vsi dopisi naj se pošiljajo na uredništvo lista. Nefrankovana pisma se ne sprejemajo in rekipel se ne vračajo. Naročnine, oglase in reklamacije je pošiljati na upravo lista. UREDNIŠTVO: ulica Giorgio Galatti 18 (Narodni dom). Izdajatelj in odgovorni urednik STEFAN GODINA. Lastnik: hrvatski list „Edinost“. - Tiskarna Tiskarna „Edinost“ vpisana zadruga z omejenim poročtvom v Trstu, ulica Giorgio Galatti štev. 18. Pošilje-hranilni račun št. 841-652. TELEFON št. 11-57.

Brzobjavne vesti.

Cesarjevo zdravje.

DUNAJ 2. „Cor. Wilhelm“ poroča: Cesar je lahko prehlajen. Njegova indispozicija pa je brez vsacega pomena, ker nima niti kašlja, niti mrzlice. Na svet telesnega zdravnika se ni cesar danes zjutraj radi močnega vetra in mraza iz Schönbrunn odšel v cesarski dvorec na Dunaj. Odpadli so tudi običajni obiski za novoletna voščila od strani nadvojvod, da bi se cesarja preveč ne utrudilo. Da so bile te odredbe sklenjene eino-le iz največje previdnosti, dokazuje okolščina, da se je ob 6. uri zvečer vršil pri cesarju običajni novoletni rodbinski obed. Jutrnje splošne avdijence so odpovedane, ne pa posebne avdijence. To dokazuje, da ni vzroka za kako bojazen in nadejati se je, da prehlajenje izgine v par dneh. Cesar je danes vstal ob navadni uri, je rešil tekoče državne posle in ni dopustil, da se v čem spremeni navadni dnevni program. Hotel se je tudi odpeljati v cesarski dvorec na Dunaj, kar pa je, kakor rečeno, izostalo, vsled nasveta telesnega zdravnika.

Trije tipični slučajji narodne nezavednosti.

V mojem sosedstvu so ljudje že dobili naznanilnice za ljudsko štetje. Meneč, da bo najbolje, ako ne izgubim niti enega dneva časa, začel sem tako z izpolnjevanjem naznanilnic svojih znanec. Na tem delu sem se nameril na nekega železniškega poduradnika, ki sem se mu takoj ponudil, da bi mu šel na roko.

— Hvala, gospod — mi je rekel — jaz sem dober Slovenec, čitam vedno „Edinost“, ali vedite... da služim pri c. k. državni železnici!

— „Pa kaj za to? Radi tega menda ne boste zatajevali svojega materinega jezika?“

— „Oh, to ne, gospod, ali na to karto zapišite, da je moj občevalni jezik — nemški, ker — — ker sem pri državni železnici, a vi veste, kako je tam...!“

Tega „dobrega“ Slovenca sem pošteno prijel z dokazom, da je res pravi „ščavo“, dokler je takega mišljenja in končno sem ga uveril, naj se tudi „na karti“ pokaže Slovenca, kakoršen je v duši!

Šel sem dalje in se nameril na nekega uslužbenca pri pošti.

— „Zdravo prijatelj! Tu sem, da vam

izpolnim ono „karto“, ako ne znate tega sami.“

— Hvala, gospod, je že vse v redu. Izpolnil mi jo je moj sosed, gospod N. N.“

Pogledal sem naznanilnico in napravil debele oči. Vse je bilo napisano v pristni nemščini. Glavna rubrika za nas — „občevalni jezik“ — je bila debelo izpolnjena z *deutsch* za mojega prijatelja-dobričino in njegovo družino.

— „Za božjo voljo, saj ste tu popisani, kakor da ste kaki dunajski Nemci! Mari govorite v hiši nemški?“

— „Ne gospod! Niti „dobro jutro“ ne znajo moji po nemško.“

— „Potem pa ste bili grdo prevarjeni.“

— „Ne verujem! Saj je ta moj sosed državni uradnik, pošten človek, ki ne prevari nikogar. Morda se pa mora izpolniti tako; on je učena glava, pak ve, kako treba to „karto“ izpolniti.“

Komaj se mi je posrečilo, da sem odprl oči temu najvnežu, ki je potem začel zmerjati, ko je umel, da ga je Nemec hotel prekrstiti v Nemca...

Šel sem dalje. V tretje gre rado. Sreča me je nanesla na neko rodbino, ki izhaja iz... ponosnih Ricmanj. Predstavlja se slovenski, ali žena-Ricmanjka me je zavrnila: „La škuzi šenjor, mi že a Triješte tre anji e parla mejo talian.“

Bilo mi je, da jej pljunem v lice in da pobegnem od te izrodnice, ki se je po samih treh letih bivanja v Trstu tako „triestinizirala“, da jej je ljubše grozno lomiti po triještinsko, nego-li govoriti svojo sladko materinščino.

Ali, premagal sem se, ker je šlo za celo rodbino nesrečnežev, ki so — izselivši se iz svojega sela — padli v gnezdo najhujih sovražnikov, pak se odtujili, ker so mislili v svoji najvinnosti, da je to nekaj višega, plemenitega, ako si Italijan, nego pa Slovenec.

Spregovoril sem tej izgubljeni ženi najprej po italijansko, a potem slovenski, iskreno besedo, a ko sem dovršil mi je rekla ginjenim glasom: „Eh, kaj česte gospod, mi smo priprosti ljudje, mi ne vemo vsega tega in mislimo, da je lepše, če govorimo po laško; vsaj nam ne pravijo potem, da smo „ščavi“!“

In tako sem rešil svojemu rodu celo mlado slovensko rodbino. A sedaj, ko razmišljam o vseh teh prizorih, me muči misel: koliko jih je v Trstu, koliko ob vsem Jadranu še takih Slovencev in Hrvatov, ki ne umejo pomena ljudskega štetja in ki jih bodo prištevali k Italijanom!! Kako odpomoči temu zlu? Vpra-

velih bacin obrobjeni obraz v kar najprijaznejši izraz udanosti ter voščil drju Berli srečo in božji blagoslov v novem letu.

„Gospod hišnik“, je odgovoril dr. Berla, „dobro vem, da vam je čisto vseeno, kakšna je moja usoda in da deklamirate to voščilo samo zato, da pograbitte ponižujočo napitnico, ki bi z njo v resnici samo grlo poplaknili. Toda jaz ne mislim dajati nagrade laži in podpirati vašo neizmerno naklonjenost k opojnim piščam. Da pa vidite, da iz mene ne govori skopost, dam pred vašimi očmi novoletno darilo tej-le ubogi vdovi, ki denar bolj potrebuje in lepše porablja nego vi.“

Pri tem je podal precejšnjo vsoto slabo oblečeni, prezeblji ženi, ki je z bolnim detetom v naročju ležla iz svojega podzemeljskega stanovanja,

„Sprejmite od mene to-le malenkost, gospa Jelinkova“, ji je dejal, „kot zapoznelo božično darilce za svoje otroke.“

Iznenađena vdova je jecljala toplo zahvalo, hišnik pa je zijal za odhajajočim doktorjem z usti, na stežaj odprtimi in z mrko izbuljenimi očmi. Stal je s svojo metlo, ne da bi se ganil, kakor okameneli dvorjan zakletega gradu v pravljici.

šanje je to vesti onih, ki imajo smisla za narodno stvar v naših krajih. Mnogo bo storjeno že s tem, da bo te dni narodu na razpolago cela četa narodnih, delavnih ljudi. Ali, po mojem mnenju, bo najhvalejšeja tista agitacija, ki jo bodo izvajali pojedinci po pojedinih hišah med svojimi znanci in prijatelji, ne da bi bili čakali na poseben poziv političnega vodstva.

Vsakdo od Vas, ki čitate te vrstice, ima po kakega znanca, ki se ali sploh ne zanima za narodna vprašanja, ali ne čita naših novin, pak ne ve, kaj je njegova dolžnost. *Te obiskujte, te — na pol izgubljene naše duše*, da se jim približate osebno in jih ogrejte za pošteno stvar! Ako imate vratarja, ki se boji hišnega gospodarja; ako imate črevljarja, ki govori: Jaz živim največ od Italijanov! — ako imate služkinjo, ki služi tujinca: ne sramujte se; nagovorite te naše soplemenjake, da pogumno izvrše svojo dolžnost! In bodite jim na roko pri vsem!

Najtopleje pa je onim uradnikom ali trgovskim pomočnikom, ki stanujejo pri tujih rodbinah, priporočati, da sami izpolnijo ono rubriko v naznanilci, ki spada njim. Kajti taki podnajemniki ne dobe posebne naznanilnice, ampak se morajo vpisati v naznanilnico, ki jo je dobil njihov najemodajalec.

A raznim državnim uradnikom, ki so ostali zvesti svojemu rodu in ki jih gotovo boli, kar sem pripovedoval v začetku, polagam na srce, naj bodo te dni junaški na svojem mestu. Uverijo naj malodušne, da je ni državne sile, ki bi mogla tudi najponižnejega slugo prisiliti, da se izkaže za drugo, nego je v resnici.

Jwski.

GOVOR

poslanca Spiničiča v poslanski zbornici dne 6. decembra 1910.

Cesarske oblasti in hrvatski jezik.

Glede rabe jezikov od strani cesarskih oblasti s Hrvati je zelo karakterističen prepis nekega ministerijalnega pisma, ki ga je prejel občina kastavska v l. 1849. Videli boste, za kaj gre; ako mi g. predsednik dovoli, da prečitam to pismo (čita): „Prepis ministerijalnega pisma državnemu poslancu dr. u Madonizzi d. d. 15. decembra 1848. št. 290/ R. M. I.

Gospodje državni poslanci iz Istre, dr. Madonizza, dr. Vidulich, Michael Facchinetti in Karol DeFranceschi so z vlogo od 30. avgusta t. l. zaprosili ministerstvo za notranje stvari, da bi v vsej Istri — izvzemši jedino okraj Podgrad — italijan-

II.

Zadovoljen s prvim korakom v novo življenje, je prišel dr. Berla na ulice. Izza ogla se je pravkar prikazal lastnik hiše, vračajoč se z jutranjega sprehoda.

„Glej no, glej, žakelj masti“ — je pomislil dr. Berla — „kako naduto se ozira po revežih, ki nimajo dveh trinadstropnih hiš in se ne morejo bahati s toliko zlatnino na prstih in pri uri, kakor on! Me je že zagledal in gotovo pričakuje, da, kakor po navadi, dostojno počastim njegovo cenjeno osebo, pravzaprav kup zlata, v katerega blesku se ponaša on. Toda takrat se vara.“

Bližal se je doktorju in že vzdigaval roko, da blagohotno odzdravi svojemu najemniku; toda dr. Berla je šel mimo, glavo ponosno po koncu, in niti s prstom ni ganil v pozdrav. Po vrhu pa je še gledal nadutemu bogatašu naravnost v oči.

Ta neuljudnost ga je presenetila tako zelo, da je obstal kakor otrapel. Nekaj časa je gledal za doktorjem, kakor bi bil zamaknjen, potem pa je krepko obrnil glavo, tako, da mu je zlato-rmena roka pomenljivo zamahnila ob strani.

(Pride se.)

ski jezik proglasil kakor izključni poslovni jezik in sicer ne le v občeivanju oblasti med seboj, marveč — tu najbrže nekaj manjka v prepisu.

Prošnja se opira na trditev, da je v Istri — izvzemši jedino okraj Podgrad — italijanščina tisti književni jezik, ki ga splošno govore in umevajo (Čujte! Čujte!) in da torej po načelu jednako-pravnosti narodov ni smeti tam rabiti nobenega drugega jezika v uradnem poslovanju. Ta trditev pa je — pravi ministerstvo — ovržena po splošno znanem dejstvu, da med prebivalstvom Istre italijanska narodnost tvori odločno manjšino. Na skupno število 234.000 prebivalcev spada komaj 60.000 Italijanov, dočim od ostalega slovanskega in volškega (!!!) prebivalstva blizu 150.000 njih ne govore in ne umejo italijanskega jezika. Bil bi torej hud pregrešek proti načelu enakopravnosti, ako bi ministerstvo Slovanom Istri, ki tvorijo pretežno večino v deželi, usiljevalo italijanščino kakor jedini poslovni jezik.“

„Po ukazu ministerstva, izdanem že pred meseci, da morajo oblasti Istre v občeivanju s tamošnjim italijanskim prebivalstvom rabiti izključno italijanski jezik, je pravici italijanske narodnosti popolnoma zadoščeno in je za nje interese in pravice povsem brezpomembno, kakega jezika se poslužujejo oblasti med seboj in s slovanskim prebivalstvom.“

Ta prepis naredbe ministerstva pač ne potrebuje nikakega komentarja. V nekem pogledu je posebno važna. Rečeno je v njej, da med 234.000 prebivalstva Istre jih spada le 60.000 k italijanski narodnosti. V 60 letih so Italijani že narastli na 136.000, torej za 76.000, dočim je skupno število narastlo le za 100.000. Vspeh ljudskega štetja leta 1900 je pač pripisati položaju prednosti Italijanov v deželi, ali tudi načinu, kakor se izvršuje ljudsko štetje. Kako je bilo izvedeno ljudsko štetje l. 1890, o tem govorita moji interpelaciji od 8. februarja in 10. maja 1901.

Cele vasi, v katerih govore le hrvatski, ali pa govori le par družin italijanski, so vpisane ali po polovici, ali po dve tretjinah, ali treh četrtinah, ali celo kakor popolnoma italijanske. (Čujte!) C. kr. vlada je zahtevala za tekoče leto za ljudsko štetje 80.000 K, letos zahteva za prihodnje leto 590.000 K. Vendar noče vzlic volji večine te visoke zbornice izvršiti ljudskega štetja po materinem, marveč po občeivalnem jeziku in daja tako povoda za nove falzifikacije in krive zaključke iz istega. Mi jo že sedaj proglašamo odgovorno za ta ponarejanja, ker vemo že v naprej, da so za štetvene komisarije določeni možje, ki gotovo ne bodo hoteli objektivno šteti. Sicer pa storimo tudi mi potrebno, da te falzifikacije ne bodo prevelike.

(Pride se.)

Ljudsko štetje.

Gregor Zidar izjavlja, da do danes še ni prejel naznanilnic, da pa je potrebno ukrenil, da se bodo iste izročile strankam. Pridobil si je na magistratu rok do 8. t. m.

Za Sv. Marijo Magd. zgornjo še do danes niso došle naznanilnice. Kakor hitro iste pridejo, naj se oni, ki naznanilnic ne morejo sami izpolniti, oglasijo v označenih prostorih.

Dr. Bartolomeo Vignini, upravitelj nekih hiš v Zg. Kjarboli izjavlja svojim stanovalcem, da so oni že podpisali povelje. Stvar je bila pa sledeča: dr. Vignini je pred par tedni v odsotnosti moških pustil podpisati od ženskih razne pole. Dejal jim je, da so iste pole za financo. Tudi nekateri najemniki stanovanj so

PODLISTEK.

Novo leto drja Berle.

Češki spisal Svatopluk Čeh, poslovenil A.

I.

Dr. Berla se je zbudil in njegov prvi pogled je padel na koledar, ki je visel na nasprotni steni. Velika številka 1911 mu je na mah poklicala v spomin to, za kar se je odločil včeraj.

„Da“, je dejal sam pri sebi, „z današnjim dnevom začnem novo življenje, posvečeno samo temu, kar spoznavam za dobro in pravo. Pol življenja sem zapravil z ubijanjem svoje narave in z zatajevanjem svojih principov; v drugi polovici se hočem ravnati samo po svojem prepričanju. Hvala naklonjeni usodi, da mi je z dedščino po bogatem stricu omogočila upravljati svoje stvari popolnoma samostojno!“

Med tem samogovoru se je oblekel ter odšel iz sobe. Doli na hodniku je stal človek, opasan z modrim predpasnikom in etepajoč debelo metlo — hišnik. Namrdnil je svoj zanemarjeni, slabo obriti in na vratu z vencem razmršenih, nasi-

podpisali one pole, Dames pa se je dr. Vigini izjavil, da so bile te pole podpisane za ljudsko štetje.

Pri Sv. Jakobu nosita dva uradnika Löwenthala — en Italijan in en Slovenec — po hišah najemnikom po dve poli, s pozivom, naj eno podpišejo, a drugo izpolnijo s svinčnikom. Svarimo naše ljudi, naj ne podpisujejo ničesar, temveč naj si dajo izpolniti naznanilnice po znanih naših ljudeh, katerim zaupajo, ali pa v naših uradih.

Žene delavcev bodo tekom tega tedna grozno nadlegovane od raznih uradnikov Löwenthala in družbe. Svarimo jih, naj ne podpišejo ničesar za svojo moža.

Pri sv. Jakobu so magistratni slugi že razdelili naznanilnice, a hišni gospodarji jih najemnikom po večini še niso izročili. Enako se godi tudi po drugih delih mesta. V naše urade je prišlo tekom včerajšnjega dne več sto oseb, ki so se pritoževale, deloma da še niso prejeli naznanilnic, deloma radi drugih šikan, ki jim jih delajo hišni gospodarji in administratorji hiš.

Prosim vse one gospode, ki so izpolnili ali bodo izpolnili naznanilnice za sebe ali za kako drugo družino, da si za bilježijo in naznanijo to pismeno pol. društvu „Edinost“ ali ustmeno v centralni pisarni v „Slovanski čitalnici“ v „Nar. domu“, imena in poklic gospodarjev, številu družin, ter ulico in hišno številko. To je potrebno znati radi kontrole pri reviziji in — kakor smo že povdarjali — radi narodnega katastra.

O dr. Vigini smo dobili od druge strani še sledeče naznanilo: V hiši v ul. Tauriano št. 23 je okoli 140 družin. Med temi družinami je samo kakih 10 italijanskih. Druge so vse slovenske. Administrator je dal izpolniti vse naznanilnice, ne da bi bil koga kaj vprašal.

Popisne pole (naznanilnice) za mesto se izpolnjujejo danes v „Slovanski čitalnici“ cel dan, v šoli na Acquedotto od 10—12 predpoldne in od 7—9 zvečer. Pri Sv. Jakobu v že naznanjenih lokalih.

Hišni posestnik Zoffo v ulici Cologna kljub izrecni zahtevi najemnika Zore Ivana temu ni hotel izročiti naznanilnice. Rekel je, da jo je dal že drugemu človeku, ki je že vse to izpolnil.

Domače vesti.

Odborova seja političnega društva „Edinost“ je danes v ponedeljek ob 3. uri popoldne, v Slovanski čitalnici. Gg. odbornike in odbornikov namestnike prosim, da se je udeležijo v polnem številu. Predsednik.

Izpolnite naznanilnice najpozneje do 3. t. m! Hišni gospodarji jih morajo povrniti dne 5. t. m. Ako zamudite, porabijo tudi to za kake mahinacije nam v škodo!

One gospode, ki pomagajo pri ljudskem štetju, kolikor niso zadržani v lokalih za izpolnjevanje naznanilnic, vabim na sestanek za danes popoldne ob 3. uri popoldne v „Slovansko čitalnico“. Dr. Wilfan.

Naznanilnico ima izpolniti imetnik stanovanja sam ali ona oseba, kateri on to delo poveri. Hišni gospodar mora izpolniti naznanilnico samo za one, ki so odsotni ves čas od 30. decembra do 3. januarja ali ki to od njega zahtevajo.

Imetniki stanovanj so dolžni povprašati svoje sostanovnike (posle, uslužbenec, podnajemnike, za podatke, ki se njih tičejo. Naznanite onega, pri komu stanujete, a vas ni povprašal po vaših podatkih, pri c. kr. namestništvu svetovalcu v ulici Caserma 7 z dopisom, ki naj se glasi približno tako-le:

„N. N. (ime), ki ima stanovanje (št...) v hiši ulica (trg) št..., in pri katerem stanujem kot (posel, podnajemnik, uslužbenec) ni me vprašal za moje podatke v svrhu izpolnjevanja naznanilnice za ljudsko štetje. Ker imam razloga domnevati, da je namesto mojega slovenskega zapisal za me drug (italijanski, nemški) občevalni jezik, naznanjam to, zato, da se potrebno ukrene. Podpis“.

Politično društvo „Edinost“ poskrbi, da se onim, ki pačijo ljudsko štetje v Trstu na škodo naše narodnosti, to veselje temeljito pokvari. Naznanite brezobzirno vsak slučaj kake nepravilnosti, bodisi političnemu

društvu „Edinost“, bodisi naravnost c. kr. namestništvu svetovalcu.

Slovenci! Vaš občevalni jezik je slovenski! Slovenci! Ne podpisujte naznanilnic, o katerih niste popolnoma prepričani, da so pravilno izpolnjene. Slovenci! Ne dajte se strašiti: ni oblasti, ki bi Vas mogla prisiliti, da podpišete nepravilno naznanilnico!

Kdor ima stanovanje, v svoji ali v tuji hiši, v mestu ali v okolici, temu mora magistrat potom hišnega gospodarja izročiti naznanilnico za ljudsko štetje.

Kdor še ni prejel naznanilnice, komur se hišni gospodar brani izročiti naznanilnice, tak naj ga naznani pri c. kr. namestništvu svetovalcu v ul. Caserma 7 s takim le dopisom:

„Podpisani imam stanovanje (št...) v hiši ulica (trg) št... Ker do danes nisem prejel naznanilnice (ali ker se hišni gospodar brani izročiti mi jo), prosim, da se potrebno ukrene. — Podpis“.

Ne podpisujte naznanilnic, katere vam usiljujejo hišni gospodarji že izpolnjene. Če se ne prepričate, da so pravilno izpolnjene v vseh razpredelkih, a vendar podpišete, ste ravno tako kaznivi, kakor gospodarji sami: kajti pomagali ste gospodarjem pri kaznivem dejanju, potrditvi nepravilno izpisano naznanilnico.

Kdo je kazniv po zakonu o ljudskem štetju? Kazniv je: 1. kdor se popisovanju odtegne; 2. kdor kaj neresničnega napove; 3. kdor drugače ne izpolni dolžnosti, ki mu jo nalaga predpis o ljudskem štetju.

Ali torej more biti kaznovan, kdor bi se branil podpisati naznanilnico za ljudsko štetje, o kateri ni prepričan, da je pravilno izpolnjena?

Nikakor ne. Nasprotno, bil bi kazniv le tedaj, ko bi tako naznanilnico podpisal, niti sploh zabranil, da se taka naznanilnica izroči oblasti.

Naše gledališče.

Kljubu posledicam svetosilvestrovske noči se je včerajšnja popoldanska predstava, druga repriza operete „Mam' z elle Nitouche“ vršila pri polnem gledališču. Vsled izbornega razporedenja na odru in vže popolnoma sigurnega nastopa vseh igralcev smo imeli najbolj podano predstavo te operete. To velja toliko glede igre, kolikor glede petja solistov — zboru kakor tudi glede orkestra.

Zlasti gospica Janova, ki je bila takoj ob začetku igre izborna pri glasu in brilantno razporedena, je prijetno presenetila celo svoje občudovalce iz premijere in stem dokazala, da z nadaljnjim šolom in vajo se jako mnogo doseže. Občinstvo je z ovacijami vzelo slovo od mlade nastavajoče umetnice, ki se vrne k svojim študijam na Dunaj, a ki kakor slišimo — ostane zvest gost na domačem odru. V dar je gospica Janova dobila šopek cvetlic in okusno zlato zapestnico.

Ljudi drugi igralci, kakor tudi zaslužni kapelnik g. Polić so bili deležni burne pohvale.

Zvečer se je ob neslabem obisku vršila premijera poljske komedije „Težke ribe“, na katero se še povrnemo.

Gospodarstvo.

Živinorejo dvigniti skuša ogrski poljedelski minister na raznovrstne načine. V parlamentu je izjavil, da bo na vsak način zboljšal občinske pašnike. Tozadevno postavko v proračunu je zvišal za milijon kron. Občinski pašniki pridejo pod državno kontrolo, nadalje vdobijo vboje občine živino po zelo nizki ceni. Minister je izjavil, da je proti uvozu argentinskega mesa, kar je za juho premastno, torej nerabljivo.

Nova lesna veletrgovina v Trstu. S prvim januarjem l. 1911. prične delovati v Trstu nova slovenska veletrgovina v lesu, ki sia jo ustanovila gospoda Fran Žagar star. in Anton Šutej s tvrdko „Žagar & Šutej“. Ta trgovina si je izbrala za svojo glavni delokrog izvažanje lesa iz produkcije tvrdke Fran Žagar v Trstu, Markovcu, Travniku, Rakeku in Milanovem vrhu in J. Šutej v Zagrebu oziroma v Jelendolu pri Ribnici. Tvrdko Fran Žagar je prevzel Fran Žagar mlajši in je gospod Peter Mihelič vstopil kot tihi družabnik s prokuro. Nova tvrdka Žagar & Šutej se brezdvomno v najkrajšem času razvije v eno največjih lesnih trgovin v Trstu, za kar jamči velika izkušnost in spretnost njenih lastnikov.

Razne vesti.

Hagebeck — umrl. Lastnik znanega velikega zverinjaka v Hamburgu Viljem Hagenbeck, je te dni umrl v starosti 79 let.

Velika klobučarna Romeo Doplicher

Klobuki iz klobučevine prvih tovarn. Specijaliteta: trdi angleški klobuki. Emporij kap za potovanje in za šport.

TRST
Corso št.
34.

Svoji k svojim! Odlikov. krojačnica Svoji k svojim!

Avgust Stular

TRST - Via delle Poste šte. 12, I. nad. - TRST (ZRAVEN GLAVNE POŠTE)

IZVRŠUJE VSAKOVRSNE OBLEKE najnovije mode (od 50 K naprej)

in vsakov. uniforme. - Naročbe se izvršijo točno. - Delo solidno.

Kdor hoče imeti

svetlo in likano perilo

naj se obrne na zavod **F. Samokez** v ulico Cecilia 14. pritličje. Tel. 22-69.

Ajdovo moko

pristno domačo

priporočam. CENE ZMERNE, postavljam franko v trgovino.

FRANC KALAN Škofjaloka šte. 6.

Ivan Godina

stavbni klepar

TRST - ulica Soussa šte. 3 - TRST Izvršuje vsakovrstna v to stroko spadajoča dela: kakor n. pr. s avbna, pomorska in obrtna. Poprava iz bandona, cikle, medena, bakra itd.

se izvršujejo točno in solidno.

KOPELJI IN SESALKE PO NAROČILU. - Prodaja kuhinjskih in kmetijskih potrebščin t. t. d.

vse to po najnižjih cenah.

1861 Pol stoletja uspehov 1911

V vseh lekarnah v Trstu in zunaj se dobé

Pastiglie Prendini

proti kašlju

boleznj v grlu, hripavosti, kataru

Glavna zaloga: LEKARNA PRENDINI.

Preprodajalcom velik popust.

GRAMOFONI :: HELVEZIA

so najboljši radi mičnega in melodijoznega glasu in trpežnega stroja. NIZKE CENE. Bogat izbor slovenskih in hrvatskih plošč. Na zahtevo ceniki brezplačno Avtomati za gostilne.

TRST, ul. Barriera vecchia šte. 11, III. nadstr. TRST.

Zoplo se Vam priporoča,

da kupite

stearične sveče

Nove tržniške tovarne (Nuova Fabbrica Tristina „Marca Angelo“), katere so najboljše vrste in po nizki ceni.

Guido Bienenfeld

Trst - ulica Coroneo 39 - Trst

GOSTILNA N. D. O.

ki jo sedaj vodi g. HENRIK KOSIČ je popolnoma na novo preurejena

in po najmodernejšem slogu slikana. Točijo se različna pristna vina. Ob vsakem času se dobijo gorka in mrzla jedila.

Gostilna je otvorenja vsako soboto in nedeljo do 1. ure popoldne.

ANTON BARUCCA

MIZARSKI MOJSTER

Trst, ulica San Francesco d'Assisi 2.

Specijalist za popraviljanje roulet na oknih.

Na željo se menjajo pasovi in zmeti. Jamči za popolno delo in se ne boji konkurence.

ZOBOZDRAVNIŠKI AMBULATORIJ

Dr. Viktor Bandel

Trst, ulica San Giovanni 7, I. nads.

od 9. do 1. in od 3. do 6.

Zavod za izdelovanje in barvanje kožuhovine.

Antonio Alberti

Trst, ulica Ponziana 665

TELEFON 23-56

Zaloga in bogata izbira vsakovrstnih kožuhovin. — Prevzema naročbe in vsako popraviljanje. — Čisti in pere vsako vrst kožuhovine.

R. Blaha

zaloga tovarniškega pohištva

TRST

ulica Caserma št. 4.

prej „Mizarska zadruga v Solkanu“.

Popolni uredbe za hotele, penzije, gostilne, kavarne.

Pohištvo po vsakovrstnih cenah.

SPECIJALITETA: Stolice iz zvitega lesa lastne tovarne po tovarniških cenah.

TRST, ulica Caserma št. 4, TRST.

TELEFON 1631.

Nov buffet pri sv. Ivanu

Luigi BRAIDOTTI

Via S. Cillino št. 1157 (Sv Ivanu) Trst

Izbor razne svinjine in sira, kakor tudi piva, vina in likerjev s potrebnimi kave.

Se priporoča LASTNIK.

Odprto do ene popoldne.

Neverjetno predrzen ropar. Iz New-Yorka, javljajo da je na ekspresnem vlaku blizu Kansas-City v Severni Ameriki en edini maskiran razbojnik okradel 100 potnikov. Predrzni razbojnik zastrašil z revolverjem vse potujoče društvo, ker je prej prerezal signal ter je tako bilo nemogoče klicati na pomoč.

Navidežno mrtve v grobu. Iz Rima poročajo: Mladi tenorist Attioli se je valed nesrečne ljubezni ustrelil. Ko so truplo prenesli na pokopališče, je grobokop zaslišal kar naenkrat nekako ječanje iz groba. Hitro so poklicali zdravnike, ki so konstatirali, da je Attioli še živ. Nadejajo se, da ga morda še ozdravijo.

Umetni les. Vse je že umetno — sedaj celo les. Na Nemškem je vzel Holbing že patent na umetni les. Umetni les delajo iz šote in apna na sledeči način: šota se dobro izpere, rmeša z ugašenim apnom in nekaterimi drugimi snovmi, nalije se v forme in močno stisne, da gre voda kolikor možno iz mase, na to se pa na zraku poruši. Ta umetni les je trpežnejši od navadnega, ker ne gnije in ne gori. Daja se tudi lažje obdelavati. Pripraven je predvsem za tla, stropce, strehe itd. V Ameriki že delajo tovarne za izdelovanje umetnega lesa.

Jubilej poštne znamke in poštne nabiralkov. Te dni bo minulo 70 let, odkar so se pričele prvič rabiti poštne znamke.

Najbogatejši pisatelj na svetu. Pred kratkim so v Londonu odprli oporoko pisatelja in sotrudnika časopisa „Punch“ Silvera. Pri tem se je pokazalo, da je pisatelj zapustil premoženja za 28 mil. kron. Niti njegovi najboljši prijatelji niso vedeli, da ima Silver toliko premoženja. Londonski listi pravijo, da je bil Silver najbogaši pisatelj na svetu.

Nov način sekanja dreves. Hugo Gantke v Berlinu je izumil nov način sekanja — pravzaprav to ni sekanje v pravem pomenu besede — dreves; in sicer s pomočjo [tanke jeklene žice, ki jo polože okoli debla in zvežejo z elektromotorjem. Elektromotor giblje žico okoli debla semtertja in s trenjem se vzbuja toliko vročine, da žica deblo drevesa prežge. Priprave, ki so za to potrebne, so: benzinov motor, ki stoji na robu gozda in žene dinamo, ki proizvaja električni tok in slednjič jeklena žica, ki jo je sicer pogosto menjati, ker se obrabi — to pa ne prihaja v poštev, ker je žica po ceni. Nasprotno pa se pri sekanju mnogo prihrani. Zadoštujejo dva moža, eden pri motorju, eden pri sekanju, delo gre prav hitro od rok in deblo je možno odrezati prav pri tleh.

Trupla bogate patricije v Pompeju. Pri izkopavanju stare hiše so dobili staro okamenelo truplo bogate Pompejanke, katero je zasula na begu goreča lava. Na truplu je bilo vse polno biserov in dragocenosti. Posebno uhani so velike vrednosti.

Poslanec kaznovan, ker ni hotel pričati. Iz Brna poročajo, da je bil obsojen deželni poslanec Barton na 100 K denarce globe, ker ni hotel pričati in se je sililceval na svojo imuniteto kakor poslanec.

Otroci oboleli na živinski kugi. Iz Olo-muea poročajo: Več otrok je obolelo v Olo-mueu na znakih živinske kuge, ki so popolnoma slični goveji kugi na goben in na parkljih. Ugotovili so, da so pili otroci mleko krav, obolelih na goveji kugi.

Lokali,

kjer se izpolnjujejo v slovenskem jeziku naznanilnice za ljudsko štetje.

Onim, ki želijo izpolniti naznanilnice za ljudsko štetje v slovenskem jeziku, pa ne znajo sami to izvršiti, ali ki sicer potrebujejo v stvareh ljudskega štetja pouka in pomoči, so na razpolaganje sledeči lokali:

I. MESTO:

Centrala: Slovanska Čitalnica, Narodni Dom, sprednji vhod, II. nadst., Narodna Delavska Organizacija, ulica Lavatolo 1, I. nadst., od 9—12. in od 4—8., Delavska Podporno društvo, Narodni Dom, ulica Galatti 20, I. nadst., Tržaško Podporno in Bralno društvo, ulica Stadion 19, I. nadst., Šola Družbe Sv. Cirila in Metoda, ul. Acquedotto 22, II. nadst., Nikolajev Zavod, ulica Farneto 18, II. nadst., Pri g. F. Guliču, ulica Media 17, Gostilnica Balkan ex Grotta, ul. Tivarnela, od 7—9. zvečer, Gostilnica pri Stari Breskvi, ul. Belvedere, od 7—9. zvečer, Gostilnica Economo, ul. Economo, od 9. do 12. in od 3—7. zvečer;

nadalje sledeči lokali, kjer so bratje Hrvatje prevzeli delo tudi za svoje ljudi: Dalmatinski skup, ul. Sanità 16, I. nadst. (od 9. predp. — 9. zvečer), Srpska Čitalnica ul. Bellini 7, (od 9—12, od 3—7 pop.), Jadran, Piazza Borsa 3, I. nad. (od 9—12, od 3—7 pop.), Gostilnica „alla città di Cataro“, g. Mile Stanišić, ul. Crosada.

II. Sv. JAKOB:

Centrala: Delavsko Konsumno Društvo nasproti cerkvi sv. Jakoba; Šola Družbe Sv. Cirila in Metoda, ul. Giuliani (samo od 10.—12. predpoludne in od 1.—2. popoldne, Gostilnica Babič, Istrska cesta, Jadran, ulica Industria, „Ant. Kreševič, Reška cesta, Sv. Marija Magd. Zgornja št. 32, Kosič, ul. S. Marco 25, Pri Vipavcu, ulica Industria 5.

III. Sv. ALOJZIJ:

Pri g. J. Gregorčiču, krojaču št. 767.

IV. ŠKORKLJA:

Pri g. Trtniku, Škorklja-Coroneo št. 680, Pri g. Turku, Škorklja-Coroneo št. 670, Gostilnica „pri Pangosu“, g. Markon, „al Colle di Scorcola“.

V. ŠKEDENJ:

Gospodarsko društvo, ves dan.

VI. Sv. MAR. MAGD. SPODNJA:

Centrala: Gostilnica Čiač, št. 447; Konsumno Društvo na Kolonkovcu, Konsumno Društvo pri Sv. Ani, Gostilnica pri Bakotu.

VII. SV. M. MAGD. ZGORNJA:

Centrala: Gospodarsko društvo, krčma pri Tirolcu, Sv. Mar. Magdalena Zgornja št. 77, Gostilnica Ant. Kreševič, Reška cesta št. 32, Pri g. Antonu Kranjcu, ul. Rigutti 37, prtilčno (za ulici Rigutti in Bergamasco in za predel Rocol-Razpotje-Bivio), Pri g. Jos. Moženicu, Istrska cesta, Sv. M. Magd. Zg., št. 396, Pri gg. Bratih Veluščkih, pri Smodnišnici-Polveriera, Pri g. Gregorju Zidarju, Reška cesta št. 263.

VIII. ROCOL:

Centrala: Gospodarsko društvo, Rocol, Gostilnica pri Juretu, pri Lovcu, Otroški vrtec Družbe sv. Cirila in Metoda, Rocol,

Pri g. Gregorju Zidarju, Reška cesta št. 263.

IX. LONJER IN KATINARA:

Pri Županu v Lonjerju.

X. SV. IVAN:

Narodni dom, Obrtno društvo, pri cerkvi Gospodarsko društvo na Frdeniču, Pri g. Milošu Kamuščiču, ul. Sv. Cilino 533, Pri Skabarju na Brandežiji, Pri Gregorjetu na Brandežiji, Pri Odinalu, Pri g. Josipu Potoku na Sovranišču.

XI. VRDELICA:

Gospodarsko Društvo na Vrdelici.

XII. KOLONJA IN KONKONEL:

Gostilna pri Starem Matevžu, Konsumno društvo, Openska Cesta št. 137.

XIII. ROJAN-GRETA:

Konsumno društvo, pri cerkvi, od 9. predp. do 11. zvečer, Gospodarsko društvo, pri Boletu, od 2. pop., do 11. zvečer, Otroški vrtec Družbe Sv. Cirila in Metoda ves dan, pri g. Jos. Bandelu (p. d. Ipavček), št. 233, ves dan, pri g. Jos. Bratošu, Skala santa št. 316, ves dan, pri g. Aleks. Furlanu (Sandro), zgornja Greta št. 386, od 9—12, od 4—10 zvečer, pri g. Petru Simčiču, gostilnica ex Bella Veduta, na proseški cesti, za Rojan Zgornji tudi: Gostilnica „pri Pangosu“, g. Markon, „al Colle di Scorcola“.

XIV. BARKOVLJE:

Narodni Dom, gostilna pri Rumeni hiši, Jožef Starec (Cijak), pri Gabrijelu (Novo Konsumno Društvo), gostilna pri Šajmerju.

XV. BAZOVICA, TREBČE, PADRIČE, GRO-PADA:

Gospodarsko in konsumno Društvo, Bazovica, Gosp. in konsumno Društvo, Trebče, Gostilnica pri g. Martinu Grgiču, Padriče, Gostilnica g. Milkoviča, Gropada.

XVI. OPČINE IN BANE:

Konsumno društvo, na Opčinah.

XVII. KONTOVEL:

Gospodarsko društvo.

XVIII. PROSEK:

Pevsko društvo Hajdrih.

XIX. SV. KRIŽ:

Društvena Krčma, Gostilna Magajna.

Zaloga in delavnica F. VIDALI, Trst via S. Lazzaro 22
Prejemlje naročbe, poprave in čiščenje vsakovrstnih kožuvin.
Shranjuje kožuvine z Jamstvom zoper kakoršno si bodi škodo

„Antonio Spanghero“

DEKORATIVNI SLIKAR

Naslednik tvrdke DELALNICA:
DOMENICO DELISE, Via Medonina 7.

Telefon 160 Trst Telefon 160.

VELIKA ZALOGA. — Papir za
tapeciranje najboljših tovarn.

Prevzame vsakovrstna stavbena dela in
dekoracije za sobe. — SPECIJALITETA:
imitacije lesa in marmorja, izlozne table.

Zaloga tu- in inozem. vin, špirita likerjev in
razprodaja na debelo in drobno

JAKOB PERHAUC

Trst, Via delle Acque št. 8, Trst
(Nasproti Caffè Centrale)

Velik izbor francoskega kampajna, penedih dezert-
nih italijanskih in avstro-ogrskih vin. Bordeaux
Burgunder, renskih vin, Mosella in Chianti. Rum,
konjak, razna žganja ter posebni pristni tropinovec,
slivovec in brinjevec. Izdelki I. vrste, došli iz do-
tičnih krajev. Vsaka naročba se takoj izvrši Razpo-
šilja se po povzetju. Ceniki na zahtevo in franco.
Razpredaja od pol litra naprej.

Hočete se prepričati?

obiščite velika skladišča

Marije ud. Salarini

Ponte della Fabra 2 ul. Poste Nuove
(voge! Torroni) Alla città di Londra

Velik izbor legotvornih oblek za moške in dečke
koramni za otroke. Povračniki, močne jope, kakor tudi
zlatih paletotov. Obleke za dom in delo. Delavske
pomoče Tirolski toden. Nepremodljivi plašči (pristni
angleški) Specijaliteta: blago tu- in inozemskih
tovarn. Izgotovljajo se obleke po meri po najnovejši
modi, točno, solidno in elegantno po nizkih cenah.

Slovenci in Slovani

Kadar kupujete pri tvrdkah
katere oglašajo v „Edinosti“,
sklicujte se vedno na oglas v
našem listu, ker tako bodo
znale dotične tvrdke, da pri-
našajo oglaš, ki jih uvrščajo v
Edinosti, dobilek, in radi tega
bodo uvrščale svoje oglaš tudi
v bodoče v našem listu. Za to
bode bolje postreženi, zraven
tega pa pomagajte s tem ma-
: terijalno listu „Edinost“ :

Avt. civilni zemljemerec

Kristjan Pertot

se je preselil v Via Commerciale šte. 3.

I. nadstropje, Telefon 2376

Priporoča se slavemu občinstvu kot edini
slovenski zemljemerec.

Najlepša, najboljša in najcenejša darila

O priliki Novega leta

najdete edino „All' Alpinista“ (D. Arnstein) Trst
v prodajalni Mlavi česky NOVI DOHODI: elegantne usnjate
in perlaste torbice. NOVOST: torbice iz kožuvin; necessaire za potovanje. BOGATA ZALOGA
zadnjih novosti: kovčkov, torb, športnih potrebščin, dežnih plaščev, drsaljk itd.

R. Gasperini, Trst

Telefon šte. 1974. SPEDITER Via Economo št. 10

Prevozno podjetje

o. kr. avstrijskih drž. železnice

Sprejme razcarinjanje kakoršnegasbodi blaga iz mitnic, dostavljanje na dom.

POŠILJATVE, POTEGA KOVČGOV. NAJDOGOVORNEJŠE CENE.

Zastopstvo tvrdke „CEMENT“

Tovarna cementa „PORTLAND“ v Spljetu.
PRODAJA NA DROBNO CENE BREZ KONKURENCE.

Velike nove prodajalnice pohištva in tapetarij

:: Paolo Gastwirth ::

TRST, ul. Stadlon št. 6 - Telefon 22-85 (hiša gledališča Fenice)

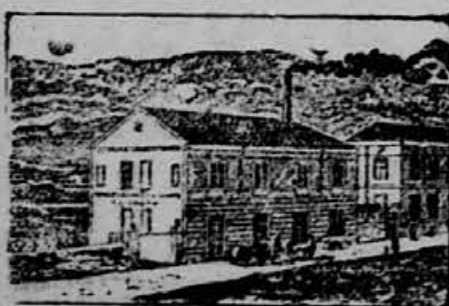
Dva oddelka: Fino pohištvo — Navadno pohištvo. Cene zmerno.

Bogata izbira izbira popolnih sob od 300 do 4000 kron. Jedilne sobe. Sprejemne

in kadinske dvorane v najnovejšem slogu. — SPECIJALITETA: Železno in medeno pohištvo

Bogata izbira vsakovrstnih stolic. — Popolne opreme in posamezni deli.

Peki in trgovci.

Kakor Vam je že znano glede pridelka in pro-
daje droh (kvasa) je tu v Avstriji prepovedano izde-
lovati in prodajati kvas mešan s škrobom ali iz pive od
1. januarja naprej. Dovoljeno je izdelovati in proda-
jati samo čisti kvas (špirita) najsibodi žitni ali koruzni.
Ako hočete biti gotovi, obrnite se na Prvo tržaško
tovarno droh — Vrdele, ki ima svojo zalogo v ULICI
MADONNINA št. 1. Filijalke: Pola in Zader. Izvaža
in izdeluje samo garantirani čisti špirita kvas. —
Izvaža se na vse kraje od 3 kg naprej po K 180 klg
franko mesto. SVOJI K SVOJIM!

Udani J. J. SUBAN, lastnik.

